

کورتییەک ل دۆر چاوانییا کرنا عومری و ئە حکامتن وی

Bi zimanê Kurdî

کردی (کرمنجای)

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص

- Tel : +966 50 244 7000
- @ info@islamiccontent.org
- Riyadh 13245-2836
- www.islamiccontent.org

سوپاسى بۆ خودايى هەمى جىهانان بن، صەلات و
سەلام ل سەر پىغەمبەرى مە موحەممەدى بن ول
سەر مالبات و صەحابىيەن وى هەمېيان بن.

پشتى قىچەندى دى بىرۇم:

ئەۋە نامەيەكا كورتەل دۆر چاوانىيىا كرنا عمرى
و ئەھكام و ئادابىن وى، تىدا مە پىزىلى سەر
پوهنكرنا پترييما وى تاشتى عومرەكار پىندقى دېيتى
كرييە.

دوعا ز خودى دكەين ئەو ۋى كارى مە تايىبەت بۆ
خۇ حسنىب كەت و بکەتە جەن مفای بۆ هەمى
موسلمانان.

لۇنا زانسى تى ياجاتا خزمەتكىرنا بابهتنن
ئىسلامى ب زمانان

ئىك: مهرجن و هرگرن و قهبويلبۇونا عىيادەتى

خودىٰ وى عىيادەتى ئەم دىكەين ژ مە قەبويل
ناكەت ھەتا دوو مەرج تىدا نەبن:

دېلېچۈونا پېغەمبەرى صەلات و سەلامنى خودىٰ ل سەر بن ب

2

دلسوزى (ئىخلاص)

1

گۇتن و كىيار، پېغەمبەرى صەلات و سەلامنى خودىٰ ل سەر بن گۆتكىيە: «مَنْ أَخْرَثَ فِي أُمَّةٍ كَافِرًا مَا لَيْسَ فِيهِ فَهُوَ رَدٌّ»،
ثانكىو: ((ھەر كەسى تىشتكى نىوی ل
قى دىنى مە زىدە بىكت: ۋە كار ژى
ناھىتە و هرگرن و دى ل وى هىتە زېراندىن)).^{3.}
دەگۈوها سىنتە كايدا ھاتىيە: «مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَّيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ»، ثانكىو:
((ھەر كەسى كارەكى بىكتە فەرمانما
مە ل سەر نەبىت: ۋە كار يىن پەدكىيە
و دى ل خۇدانى ھىتە زېراندىن)).^{4.}

كۆ ئەقەيمەرەم مارقۇنى ب ۋە عىيادەتى رازبۇونا
خودىٰ و ب دەستقەئىنانا بەحەشقى بىت،
خودىٰ مەن دەختە كەرەمەتى و
دېلىرىت: «وَمَنْ أَمْرَأٌ لَا يَقْبَلُوا اللَّهُ مُظْعِنِينَ لَهُ الْأَذْيَنَ
حُنَّقَةً»، ثانكىو: ((و دەھەمى شىرىعە تاندا
فەرمان ب تىشتكى ل وان نەھاتىبىو
كىرن ژ يلى ھندى كۈئەپ پەرسىتنا
خودىٰ ب تىنى بىكەن و ب عىيادەتى قە
سەتا كىنارى وى بىكەن، بويىتى خۇز
شىركى و هرگىن بَا وەرىيىتى)).^{1.}، [البيبة:
5] پېغەمبەرى رى صەلات و سەلامنى
خودىٰ ل سەر بن گۆتكىيە: «إِنَّمَا الْأَعْمَالَ
بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ أُمْرٍ مَا نَوَى».
«إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ أُمْرٍ
مَا نَوَى»، ثانكىو: ((كەرەمەتى ب ئىتى
تائىھە، و ھەر كەسى كىلى دەۋىت ئىتى
تا وى دى ب وى هىتمەدان)).^{2.}

1- ثانكىو: و هرگىندا روبىن خۇز بۇ لايىن وى و عىيادەتى و پېشىتا خۇز بىدەنە ھەرتىشتكىن دى يىلى وى. تفسير السعدي (ص835).

2- رواه البخاري، برقم (1)، ومسلم، برقم (7091).

3- رواه البخاري، برقم (7962) ومسلم، برقم (8171).

4- رواه مسلم، برقم (8171).

دوو: حوكمی فترپون و زانینا چاوانيما کرنا عومری و ئە حکامتن وئى

پىدقىيە ئەو كەسى بقىت عىبادەتى خودى بىكت؛ خۇ فەرى پېبازاپىغە مېرى صەلات و سەلامىن خودى ل سەھر بن بىكت و بزانىت كاۋى ئەف عىبادەتە چاوا كىرييە، دائەف كارى وى ل دويىش سوننەتى بىت، و ب راستى پىغەمبەرى صەلات و سەلامىن خودى ل سەھر بن خەلک ل سەھر دويكە قىتا خۇ ھانددا و بەرى وان ددا هندى ئەسەد كرنا عىبادەتىدا ل دويىش پىكە وى بچىن، فەرمۇدەيىك ل دۆر ۋى باھتى ژ مالكى كۈپى حۆيرىسى (خودى ئى پازى بىت) دەتتە قەگوهاستن كو گۆتىيە: پىغەمبەرى خودى صەلات و سەلامىن خودى ل سەھر بن گۆت: «صلوا كمأرا يَمُونَى أَصْلِي»، ئانکو: ((نېڭىزى وەسابكەن وەكى ھەۋە ئەزدىتىم من نېڭىز دىكىر))⁵. و، ئابرى (خودى ئى پازى بىت) دەتتە قەگوهاستن كو گۆتىيە: «رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْمِي عَيْنَ رَاحَتِهِ يَوْمَ النَّحرِ وَيَقُولُ: لِتَأْخُذُوا مَنَاسِكُهُمْ، فَإِنَّى لَا أَدْرِي لَعَلَى لَا أَحْجُجُ بَعْدَ حَجَّتِي هَذِهِ». ئانکو: ((من پىغەمبەر صەلات و سەلامىن خودى ل سەھر بن دىلت ل پۇرۇ ئىتكى ياجەنزا قوربانى ل سەھر حىشتارا خۇ بەرلىن خۇ دەھاقىزتن (رەجماشەيتانى دىكىر) و دىگۆت: (ئەز لەھا يىنى ۋى كارى دىكەم) دا ھوين عىبادەت و مەناسكەن خۇ (يىن حە جى) بۇ خۇز من وەرىگەن، چونكى ئەز نزانىم بىلکى پشتى ۋى حە جى ئەزج حەجتن لى نەكمەم))⁶

سې: قەدر و بھا و خىرا كىرنا عمرى

عومرى دوو قەدر و بھا و خىرا
گشتى و تايىهت

هنديكه يى گشتىيە:

1 ژئىبىو هورىيەرى (خودى ژى پازى بىت) دهتتە قەگوهاستن كو گۆتىيە: پىغەمبەرى خودى صەلات و سەلامىن خودى ل سەر بن گۆت: «الْعُمَرَةُ إِلَى الْعُمَرَةِ كَفَافَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ الْمَبُرُورُ لِيَسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ»، ئانكىو: (عومرە بىقۇ عومرى كەفارەتە و گونەهتىن د ناقبەرا خۇقدا ژى دېت، و حە جا دروست و بىقى خەلەتى ژى بەحەشتى زىدەتەر ج خەلاتتن دى نىنن)).⁷

2 ژەبدوللاھى كىپىرى مەعوودى (خودى ژى پازى بىت) دهتتە قەگوهاستن كو گۆتىيە: پىغەمبەرى خودى صەلات و سەلامىن خودى ل سەر بن گۆت: «تَابُعوا بَيْنَ الْحَجَّ وَالْعُمَرَةِ، فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ وَالدَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَلَيْسَ لِلْحَجُّ الْمَبُرُورُ شَوَّابٌ إِلَّا الْجَنَّةُ»، ئانكىو: ((حەج و عومرى ئىتكى ب دويىق ئىتكادى ئەنچىام بىدەن (ئەگەر ھەوهە حەج كىر؛ ئىكسەر پشىتى وئى عومرى بىكەن، و ئەگەر ھەوهە عومرە كىر؛ ئىكسەر پشىتى وئى حەجى بىكەن)، چونكى ئەھەر دوو: ھەۋارى و گونەمان ناھىلەن، ھەر وەكى چاوا ئاگرى كويىرەتى پىساتىيا ئاسنى و زىپر و زىقى ئاھاتلىت و ۋىناف دېت، و ھەجا دروست و بىقى خەلەتى ژى بەحەشتى پىنځەتر ج خەلاتتن دى نىنن)).^{8,9}

يى تايىهت ژى يى د ھەيغا رەممەزانىدا:

ژەبدوللاھى كىپىرى عباسى (خودى ژەردۇوکان پازى بىت) دهتتە قە گوهاستن كو پىغەمبەرى صەلات و سەلامىن خودى ل سەر بن گۆت: «عُمَرَةُ فِي رَمَضَانَ تَقْضِي حَجَّةَ مَعِيٍّ»، ئانكىو: ((عومرەك د ھەيغا رەممەزانىدا، ب (خىرا) حەجه كىتى د گەل من)).¹⁰

7- رواه البخاري، برقم (3771)، ومسلم، برقم (9431).

8- رواه الترمذى، برقم (018)، والنسائي، برقم (1362).

9- جەن ئاگرىن ئاسنەرى و بېقىتا (وەرسا) زېنگىرى، التمهيد لابن عبد البر (51 / 201).

10- رواه البخاري، برقم (3681)، ومسلم، برقم (6521).

چاوانیا کرنا عمری

ئىك: ئەحکامىن ميقاتان

1. ميقات: ئەو جەن يىن پىغەمبەرى صەلات و سەلامىن خۇدى ل سەر بىن دەستتىشانكرين، دائەو كەسى حەزا ئەنجامدانا حەجى يان عمرى ھە بىت، ئىحرامىن خۆلى گرېبدەت.

2. ۋەچىت و مەرەمە ئەنجامدانا حەجى يان عمرى ھە بىت: پىدەقىيە ئەول وى جەرى ئىنيهتى بىنىت، و چىتابىت ئەو بىنى ئىنيت ژ وى جەى دەرباز بىت.

3. بەللى ھەر كەسى پىرى نىزىكى مەكەھى بىت ژقان ميقاتان: هنگى ميقاتى وى ئەو جەھە يى ئەو لى و دى ل وى جەرى ئىحرامىن خۆ گرېدەت و ئىنهتا خۆ بۆ كرنا حەجى يان عمرى ئىنىت.

4. بەللى خەلکى مەكەھى ب خۆ و ھەركە سى بقىتل و ترى ئىحرامان گرېبدەت: ئەقە بقە حەجى دى ھەرل مەكەھى ئىحرامىن خۆ گرېدەن، بەللى بقۇ عمرى: دى دەركەقنى ھەكى ژ دە رقەى حەرمى و ل و ترى دى ئىحرامىن خۆ گرېدەن، وەكى تەنعمىتى و جەنن وەكى وى.

5. و ههـر كـهـسـى د فـرـوـكـهـدا بـيـت: ئـهـقـىـهـهـ نـىـهـهـرـ گـاـقـاـگـهـهـشـتـهـ رـاـسـتـاـمـيـقـاتـىـ؛ دـىـ ئـنـيـهـتـاـخـوـئـيـنـيـتـ، قـتـجـاـبـهـرـىـ ئـهـوـ بـگـهـهـيـتـهـ مـيـقـاتـىـ دـىـ خـوـ ئـامـادـهـ كـهـتـ وـ جـلـكـنـ خـوـيـنـ ئـيـحـراـمـانـ كـهـتـ بـهـرـ خـوـ، هـهـرـ گـاـقـاـگـهـهـشـتـهـ رـاـسـتـاـمـيـقـاتـىـ؛ دـىـ دـگـاـقـنـداـ ئـنـيـهـتـاـخـوـئـيـنـيـتـ وـ چـنـنـابـيـتـ ئـهـوـقـىـ ئـنـيـهـتـىـ گـيـرـوـ بـكـهـتـ هـهـتـاـ فـرـوـكـاـ وـ دـادـدـهـتـ، ئـهـوـ دـشـنـتـ رـىـ يـهـدـهـكـىـ خـوـ وـهـرـگـرـيـتـ وـ هـهـمـاـ بـهـرـىـ فـرـوـكـهـ بـگـهـهـيـتـهـ رـاـسـتـاـمـيـقـاتـىـ تـهـلـيـهـيـانـ لـبـدـهـتـ؛ دـاـ تـرـسـاـزـدـهـ سـتـچـوـونـاـ جـهـىـ لـدـانـاـتـهـلـيـهـيـانـ لـ سـهـرـوـيـ نـهـبـيـتـ، چـونـكـىـ فـرـوـكـهـ بـلـهـزـ دـچـيـتـ.

دورو: شتواز و چاوانیا ئئنیه‌تى و ئە حکامىن وى:

**ئەمە كەسى مەرەمە ئەگىدا ئىنان ئەنیه‌تى
ھە بىت؛ ئەق تىشە بۇھاتىنە دانان و دروستكىن:**

1. سەرسەتلىكىن، ئەقە زى سوننەتە كا پشتراستكىرى و (تەئكىد) لەتكىرىيە بۇ زەلام و زىنان، بىگە خۇق بۇق وان زىنن د زەپرۆكە ھە يقانە و چىلەن زارۆكىبوونى زى دابىن.

2. خۆشتىرىن بىھنخۆشىيىن ل دەف وى ھەبىن ژ زەيتا عودى يان يېن دى دىل سەرئى خۇق بىھنن خۆكەت، و ج ئارىشە تىدا نىنە پشتى گىردىانا ئىحرامان زى بىھنا وى ھەر بەت، بەلىنى بۇ زىنلى؛ چىتابىت ئەمە گۈلەفەكى ل خۇق بىكت كە دەن زى بەت، دا كە زەلامىن بىيانى بىھن نەكەنلى.

3. لەركىنلا جىلەن ئىحرامان كە دەنلى و قەدا سەرينە ز قوماشى، سوننەتە ئەقە هەردوو قەدىن قوماشى دىسپى و پاقىز يان نوى بىن، زىن زى ھەر جىلەكى ئەقىت كە دىسپى و پاقىز سەرنىجراڭىش نەبىت دى بۇ خۇقەتە ئىحرام، بەتنى دى خۇز كە دەستىگۈرگان دوييرئىختىت و دى روپى خۇق و ھەردوو دەستىن خۇق بەتىشە كە دى ۋەشىرىت.

4. سوننه‌هه پشتی نظریه نئیهت بهتته ئینان، جئه نظریه نظریه کا فهپز بیت يان سوننه‌ت بیت.

5. پاشی دئ بیثیت: (لَبِّيْكَ اللَّهُمَّ عُمَرَةٌ) و ئەگەر دئ عمرى ژپش كەسەکى دىقىه كەت، هنگى دئ بیثیت: (لَبِّيْكَ اللَّهُمَّ عُمَرَةٌ عَنْ فُلَانِ). ل جەئ پەيقا (فلان) دئ ناقى وى بیثیت.

6. و ئەگەر ئەو كەسى مەرماما گىردىانا ئىحرامان ھەي ترسا پىنگەكى ل سەرەبىت كونەشتت ژېر وى پىنگرى عىبادەتن خۆ يىن گىرداي عمرى تەمام بىكت، ل ۋى دەمى پىندىيە ئەول دەمى گىردىانا ئىحرامان بىكتە مەرج و بیثیت: (لَبِّيْكَ اللَّهُمَّ عُمَرَةٌ، وَإِنْ حَبَسَنِي حَابِسٌ فَمَحِلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي)، ھەر گاۋا وى ئەف مە رجە دانا و پشتى هنگى تشتەك هاتە درتقا ويدا و بۇو پىنگر ژتە مامكىن ئىبادەتن گىردىايى عمرى؛ هنگى دئ ژئىحرامان دەركەقىت و خۆ تشتەك (فيديه و كەفارەت) ل سەر وى نىنە.

7. پاشى دئ گەلهك تەلبىييان لىدەت و دئ بیثیت: (لَبِّيْكَ اللَّهُمَّ لَبِّيْكَ، لَبِّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبِّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ) 11، زەلام دئ دەنگى خۆ پى بلند كەت، زەن ژى ھەروھسائە گەرل دەف چ زەلامنى بىانى نەبىت، دىسان پىندىيە ئەو كەسى ئىحرام ل بەر گەلهك تەلبىييان لىدەت، نەخاسىمە ل دەمى پە وش و دەم دەننە گوھارپتن، وەكى بىق نموونە دەمى ب سەر جەھە كى بلند دەكەقىن يان ل جەھەكى دەننە خوار يان شەف ب سە ردا دەنت يان لى دېبىتە پۇر.

11- راماناكىتنا مرۆقى: (لېيىك)، ئانكى بەلىن شەي خودايىن من، بەردەدام و چار بىخ خارى دئ دېرسقata هەتم، راماناكى ئىن زى كەپىيە كو: مرۆق يىت بەرسق خودايىن خىت دەدەت و يىت ل سەر عىبادەت و كوهداۋا وى يادبىت. (إن الحمد والنعم لك والملك). (الحمد): دەقەپىيە مرۆق خودىت ب تەمامەتىيە سالولخەت دەكت، دەكەل حەزىزتكىن و مەزنەڭتكىن، قۇجاھە رەڭافا ئەقى دەستقەن بىسەرەپ سۈۋە دى بىتە پەستكىن، (والنعم): تەو و قەنۇنچىنىشنىن خودىت ب مەرىدىتىبا خىت دەكەل مرۆقى دەكت ئەقى ب دەستقەن ئىتابەت داخوازىكەپ و ياشقەبرىتا شەختەن خاراب و نەباشا، و كۆتىما وى: (الملك) ئانكى موولك و دەستتە لات هەمى ياتەيە، تەنجا خودايىن دەكت، دەرى شەپە دەستتە ئەلتارى ئەنكائى، و كۆتىما وى: (لا شريك لك) ئانكىچوچ كەس پىشكاريين دەكەل تە دوى شەپىدا ئاكەن يىت خودايىن مەزن پىن تاييەتىن دېرىنىش بىرىو ز سالولخەتن تمامام كوب تىتتۈۋىتا وى دەمولك و دەستتەلەت و ئازقازىن و پېتەپىزىن و عەبدىتىيىنى زى دەكتە دېن قىنەتلىك، ب كورتەنلەهاتېپ وەرگىتن زى: مجموع فتاوى وسائل العلائمين (22).

8. لىداناتەلبىيەيان بىق عومرى ژ دەمىن گىردىانا ئىحرامان دەسىتپىكەت ھەتاوى دەمىن دەسىت ب طە وافى (زېرىنلا دۆر كەعبى) دكەت.

9. پىدىقىيە ئەو كەسى ئىحرام ل بەرىيە ھشىارى كە قىنادنىاف تىشتكەن ژ وان كاراندا بىت يىن حەرامە ئە و كەسى ئىحرام ل بەر ئەنجام بىدەت ھەتاژبن ئىحرامان دەردكەقىت.

سى: چاوانىيا كرنا طە وافى

1. ئەگەر ئەو كەسى ئىحرام ل بەر چۈود مزگەفتا حەرامقە، سوننەتە كوب پىيى خۇيى راستى بچىتە ژوور و دوعايىا چوونا ژوور بىق مزگەفتى بىزىت. و ئىك ژ دروسىتەرىن دوعايىن ل دۆر ۋى بابهتى هاتىن ئەو كە ھەن دلوغانىيا خۇ بىق من قەكە). ئەف دوعايىه ل دەمىن چوونى بىق ھەر مزگەفتەكى دەتتە گۆتن، و نەب تىنى يَا تايىبەتە ب مزگەفتا حەرامقە.

2. و ئەگەر قىيادەست ب طە وافى بکەت، دېلىت تەلبىيىن (لېيك اللهم لېيك...) راوهسىتىنىت و (اضطباع) ئى بکەت. و (اضطباع) ئەقەيە كونىقە كاۋەدا سەرى ياقوماشى (الرداء) بىخىتە بن بنكە فشى خۇيى پاسىتىقە و ھەردوو سەرنى وى ل سەر ملى خۇيى چەپىي بداننت. دەمىن ژ طە وافى ب دويماھى هات، جارەكادى دى قەدا سەرى ياقوماشى زېرىنلىتىه سەرپەوشما وي يابەرى طە وافى؛ چونكى (اضطباع) ب تىنى د طە وافىدا دەتتە كرن.

٣. پاشی دئ بھرھٰ بھری پھش
 (الحجر الأسود) چیت و دئ دھستی خو یئ راستی ل بھری دھت و دئ ماقچی کھت. ئه گھر ماقچیکرنا وی بوق ب ساناھی نه بوو، ب تنی دئ دھستی خو لی دھت و پاشی دئ دھستی خو ماقچی کھت. ئه گھر دھستلدنانا وی ژی بوق وی ب ساناھی نه بوو؛ دئ ب تشتہ کنی د گھل وی وہ کی گوپالی و تشنن وہ کی وی دھستی لی دھت و وی تشتی ماقچی کھت، و ئه گھر ئه چھه ژی بوق ب ساناھی نه بوو، هنگی دئ ل ھمبھری بھری راوه ھستیت و دئ ب دھستی خو ئاماڑھیئ بوق کھت و دھستی خو ماقچی ناکھت. یا باشر ئه وہ کو قهر بالغیئی چننے کھت، داکو نه ئتش و ئازاری بگھھینیتھ خلکی و نه ئه و بخو ژی ژبھر وان تووشی ئتش و ئازاری ببیت.

٤. دھمی دھستی خو دکھتھ بھری پھش یان ئاماڙھیئ بوق دکھت دئ بترثیت: (الله أكْبَرُ).

5. پاشى دى قەستا لايى پاستى كەت و دى كەعبى دانىتە رەخى خۇيى چەپى و دى رېكا خۇگىرىت و دەست ب طەوافلى كەت، ۋەجات ئەگەر گەھشەتە رۇكىنى يەمانى؛ دى دەستى خۇلۇدەت بىنى كو ماچى بىكت، بەلى ئەگەر نەشىيا دەستى خۇلۇدەت و ئەقە بۆ وي ب ساناھى نەكەفت؛ هنگى نابىت ئەو قەرە بالغىيى ل دەڭ وى دروست بىكت و ئامازەيى ژى بۆ ناكەت.

6. ناقبەرا رۇكىنى يەمانى و بەرى رەشدا دى بىزىت: (زَيْنَا أَتَنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقَنَا عَذَابَ النَّارِ). ئانکو: (خودايى من تۆل دونيايى و ئاخىرەتى باشىيى بىدە مە و مە زۇھەزابا ئاگىرى جەھنەمى ب پارىزە).

7. و ھەر جارەكان بەر بەرى رەشرا دەرباز بىت، دى ب دەستى خۇ ئامازەيى بۆ كەت و دى بىزىت: (اللُّهُ أَكْبَرُ).

8. بەردەوامىيى طەوافا خۇدا ھەر تىشىتكى وى بىقىت دى بۆ خۇ كەت ژۈركى خودى و دوعا و خوانىدا قورئانى.

9. سوننەتە د ھەرسى گەرتن دەستىپىكى يىن طە وافىدا (الرمل) ئى بىكت، و (الرمل): ئەقەيە مرۆڤ لە زى دچوونا خۇدا بىكت، بەلى پىنگاڭاڭىن مرۆڤلى نىزىكى ئەك بن، بەلى ھەر چار گەرتن دويىش واندا مرۆڤ ئەزى د چووندا ناكەت، بەلكى ھە ما وەكى ھەرجار دى ب رېقەچوونەكا ئاسايى چىت.

10. ئەگەر ژ طەوافى ب دويماهىك هات، دى چىتە دەق مەقامى ئىبراهىمى و دى ۋىئىتىنى خويينىت: ((...وَأَنْجُدُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَهِيمَ مُصْلَى...)). ئانكىو: ((... جهى ئىبراهىمى بۇ خۇقۇ بىكەنە نەقىرگەھە ئەو جەئەو بەر بىو يىنى ئىبراهىم ل دەمى ئاقاكرىنى ل سەر پارادوھەستىا...)). (البقرة: [125] پاشى دىلى ل پشت مەقامى دوو پرکاعەتان كەت ئەگەر دەلەقە بۇ ھەلكەفت و شىياپكەت، ئەگەر نەشىيارى دىلى ل ھەر جەھەكى دى يىنى مىزگەفتىي بىيت قان دوو پرکاعەتان كەت، دەركاعەتانا ئەندا پشتى سوورەت فاتىحە دىلى ۋىئى سوورەتتى خويينىت: ((فَلَيَأْتِهَا الْكَفَرُونَ)), ئانكىو: ((تَوْ - ئَهِي مُوحَمَّد - بَرْزَهُ وَان يَسْنَ كُوفَرَ بْ خُودَى وَ پَنْغَهَ مِبَرَى وَ كَرِى: ئَهِي گَلَى كَافِرَانَ)). (الكافرون: [1] و دەركاعەتانا دوو ئەندا پشتى سوورەت فاتىحە دىلى ۋىئى سوورەتتى خويينىت: ((فَلَفَوَ اللَّهُ أَخْدَى)), ئانكىو: ((تَوْ - ئَهِي مُوحَمَّد - بَرْزَهُ: ئَهُوَ نَهْلَاهُ يَىْ كُو خُودَانِى يَا وَيَ بَ تَنْتِيهِ، وَ كَهْسَك شَرِيكَى وَيَ نِينَهَ تَنْدَا * [الإخلاص: 1]

چار: چاوانىيا كرنا سەعىي (چوونا د ناقبەرا صەفا و مەروھىيّدا).

1. ئەگەر ژ طەوافى و كرنا دوو پرکاعەتانا ب دويماهىك هات، دى چىتە مەسعايىن (ئەو جەھى صەفا و مەروھ لىدى دەتتە كرنا)، گاشا نىزىكى وئرى بىو دىلى ۋىئى ئايەتتى خويينىت: ((إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ)), ئانكىو: ((هندى صەفا و مەروھنە - كە دوو گىتنىن بچويكىن ل نىزىكى كە عېرى ل لايى پۆزھەلاتى - ژ رىتىشانىن ئاشكەرانە يىسى دىنىي خۇدى)). (البقرة: [158] پاشى دىلى بىزىتىت: «أَبْدَأْ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ»، «أَبْدَأْ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ»). ئانكىو: ((ئەز دى ب وى دەستىپكەم ياخودى بىن دەستىپكەرى)).

2. پاشى دى ب سەر صەفايىنى كەفيت هەتا كەعبى يان لايى وى دىيىنەت و دى بەرى خۇقۇدەتى و دى خۇدى ب ئىنك دانىت و تەكىرىھەكى لىدەت (بىزىت: الله أكبار) و پاشى دى بىزىت: لَمْ دَعَا بِينَ ذَلِكَ قَالَ مُثْلَهَا تَلَاثَ مَرَاتٍ. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، أَنْجَرَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَخْرَابَ وَحْدَهُ، ئانکو: (رَبَّ الْلَّاهِمَى پِنْقَهَ تِرْجَ خُودَايىنْ زَهْرَى پەرسەتنى نىن، ئەو ئىنكى ب تىنيه وى ج شريك و ھەۋال نىن، مولك و دەستەلات ھەمى يىن وين، سوپاسى ژىھەمى بىۋ وينه و ئەھول سەر ھەر تىشكى يى خۇدان شيانە، رَبَّ الْلَّاهِمَى پِنْقَهَ تِرْجَ خُودَايىنْ زَهْرَى پەرسەتنى نىن، ئەو ئىنكى ب تىنيه، وى سۆز و پەياماخۇچى بجه ئىنا و عەبدى خۇقب سەر ئىخسەت و وى ب تىنى كۆم و دەستەك ھەمى شەكاندن)، پاشى دى داۋىپەرا قىدا دوعاكلەت و دى سى جاران قى گۈتنى دووبارە كەت.

3. پاشى دى ژ صەفايىنى هىتتە خوار و ب پېنچەچۈون بەرەف مەروھ يىنچە چىت، ھەر گافاگەھشەت ئالا و نىشانى كەسەك؛ دى پېنچە چۈونا خۇچىلەزلىكەت و دەممى دەھىتە ئالايىنى كەسەك يى دووئى؛ جارەك دى دى پېنچەچۈونا خۇ ئاسايىلىكەت، ئەق پېنچەچۈونا بلەز بۇ زنان چىنبايىت و ئەو ھەر دى ئاسايى ب پېنچەچەن.

4. گافاگەھشەتە مەروھ يىنى؛ دى ھەر وى چەندى كەت يا وى دى صە فايىندا كرى (گوشاشماھى 2).

5. پاشى دى ژ مەروھ يىنى هىتتە خوار و ب پېنچەچۈون بەرەف صە فايىنچە چىت، ھەر گافاگەھشەت ئالا و نىشانى كەسەك؛ دى پېنچە چۈونا خۇچىلەزلىكەت و دەممى دەھىتە ئالايىنى كەسەك يى دووئى؛ جارەك دى دى پېنچەچۈونا خۇ ئاسايىلىكەت.

6. قىجا ئاھاھەتە تاھقىت گەپان تەمام دكەت، چۈونا وى ژ صەفايىنى بىۋ مەروھ يىنى گەپەكە و زېرىندا وى ژ مەروھ يىنى بىۋ صە فايىنى ژى گەپەكا دىيىھ (نەكىچۈون و ھاتىن ب گەپەكى بەتتە حسابكىن).

7. د ڦئى چوونا خوٽ ناڻبهرا صهفا و مهروه یٽدا هه رتشتاه کي
وی بڦنت دئي بٽريت ڙ زکری خودئ و دوعا و خواندنا قورئانی.

پڙنج: شٽوازی تراشين و کورتكرنا پرچی:

1. ٿئه گهر عومره کاري طه واف (زفريني سال دور که عبيٽي) و سنه عي
(چوونا د ناڻبهرا صهفا و مهروه یٽدا) ب دويماهيک ئينان، پندقيه
ئه و پرچا سنه رئ خوٽ بتراشيت و سفر بکهٽ يان هنده کي ڙئفه
کهٽ و کورت بکهٽ ٿئه گهر زلام بيٽ، بهلئي سونته تراشين
يان کورتكرن سه رئ هه ميري ب خوٽه بگريت.

2. تراشين سفرکرن باشت و بختر تره ڙ کورتكرنی، ب تنئي هنگي نه
بيٽ ٿئه گهر ده مئي ههجئي یيٽ ننزيلك بيٽ و هساکو ٿئه گهر
بتراشيت؛ هند دهم نه ما بيت جاره کا دئ پرچا وی بهٽ، ل ڦئي دهمي
باشتله ئه و پرچا خوٽ کورت بکهٽ و نه تراشيت.

3. هند يکه ڙنه؛ ئه و دئ هندی سنه رئ تبله کي ڙ سنه رئ
پرچا خوٽ ڦه کهٽ.

ئەو تشتىن چىنابىت دەمى مىرۇق د ئىحراماندا بىت ئەنجام بىدەت:

ئەو تشتىن چىنابىت دەمى مىرۇق د ئىحراماندا
بىت ئەنجام بىدەت ئەقەنه:

1. تراشىن يان كورتكىرن يان ھەلكىشانا موى، خۇ ئەگەر ج
جەئى لەشى بىت.

2. كورتكىرنانىز ۋكان ھەمىي يان يان ھىنەدەكىن ڦېپىيان يان ده
ستان.

3. داپۆشىنا سەرى ب تىستەكى پىققە نوسىيابىي، وەكى: كولاقى،
جەمەدانى و شاشكى، داناناقەدا سەرى ياقوماشى ل سەر
سەرى خۇ، يان دانانادەستمالەكى، يان بەتنىيەكى، يان
كارتونەكى، يان ھەر تىستەكى دى يى مەرەم پى داپۆشىن
بىت. ئەقە ياتايىھەت ب زەلامانقە نە كۈرۈن.

4. لبه رکرنا جلکن ئاسایی يىن دروی کول دويق قه بارئ ئەندامن لهشی هاتینه چنکرن ب شتوازی خۆیى ئاسایی، وە کى: جلکن کەركرى، شەروال، قەميس، گۆرە، و دەستگورك. ئەقەزى ياتايىبەتە ب زەلامانقە نە كۈژنان. بەلىنى سە بارەت ئىنى، ئەۋۇڭ قان تشتىن ل خوارى دەنتە پاشقەبرى:

أ. لبه رکرنا نيقابى يان بورقۇى يان ھەر پىچەيەكا دى كو وەكى نيقابى بىت، و پىنځىيەل سەر وئى و پويى خۆل بەرامبەر زەلامەن بىيانى (نە مەحرەم) ب وى قوماشى ئاسایي يىن ناقچاڭان دادپوشىت؛ ۋەشىرىت و داپوشىت، و ئەگەر ئەق قۆماشە ب ناقچاڭان وئى كەقتىزىچ تىدا نىنە، و نە يادروستە ئەو تىشىتە كى وەكى پىچەيَا (عصابە) - يان تىشىتە كى دى - بىدانىتە سەر سە رئى خۆ ب مەرەماھىدى كۆئەو قۆماشى دانايىه سەر ناقچاڭان خۆ ب پويى وئى نەكەۋىت؛ ۋە بەر نەبۇوناچ بەلگەيىن شەرعى ل سەر دروستىيا قى چەندى.

ب. لبه رکرنا دەستگوركان بۇھەردۇو دەستان، و دېلىت ئەو ل دەف زەلامەن بىيانى دەستىن خۆ بىدانىتە بن عەبايى خۆ و ب ۋى پەنكى ۋەشىرىت.

5. مەرۆڤ بەھەخۆشىيەكى ل لهشى خۆ بىھەت يان ئىحرامانن خۆ بىھەت.

6. كوشتنا نىچىرا ھشكاتى يان نىچىركرنا وى خۆ ئەگەر مەرۆڤ نەكۈزىت ژى.

7. خواستنا رىنى، ج بۇ مەرۆڤى ب خۆ بىت يان بۇئىكى دى بىت.

8. پىكئىنانا ھەقزىينىيى.

9. پەخۆش كەرىن چوونا نقىنى بىنى كۆ مەرۆڤ بچىتە نقىنى، وەكى ماچىكىنى و دەستكىرنا ب شەھوھەت.

10. چوونا نقىنى و جووتبوون.

کورتییا وان کارن د عمرندا دهنه کرن:

1. سه رشوشتن.
2. بنهنخوشن.
3. لبه رخوکرنا جلکن ئىحرامان.
4. ئىحرام، كونه و زى ئىنانا ئىنه تىيې بۇ چوونا د ناڭ ئى عىبادە تىدا.
5. تەلبيه لىدان (گۆتنا: لېيك
اللهم لېيك).
6. زېرىپينا دۆر كەعېنى.
7. كرنا دوو پىكاھەتان ل پىشت
مەقامى ئىبراھىمى.
8. هاتن و چوونا د ناۋىپەرا صەفا
و مەروھىيىدا.
9. اپاشىن يان كورتكرنا پىچى.
خودى زاناترە و صەلات و سە
لامن خودى ل سەر پىغەمبەرئى
مە موحەممەدى بن.

الفهرس

1	کورتیهیک ل دۆر چاوانیبا کرنا عمرئ و ئەحکامىن وى
3	پىخۇشىكىن
4	ئىڭ: مەرجىن وەرگىتن و قەبىلېبۈونا عىيادەتى
5	دۇو: حۆكمى فىرىبۈون و زانىنا چاوانیبا کرنا عمرئ و ئەحکامىن وى
6	سى: قەدر و بەها و خىرا کرنا عمرئ
7	چاوانیبا کرنا عمرئ
9	ئىڭ: ئەحکامىن مىقاتاتان
11	دۇو: شىۋاز و چاوانىبا ئىنېتى و ئەحکامىن وى :
14	سى: چاوانىبا کرنا طەوافي
16	چار: چاوانىبا کرنا سەعىيى (چۈونا د ناقىبەرا صەفا و مەروھىيىدا).
17	پىنج: شىۋازى تېاشىن و كورتكىنارا پرچى :
18	ئەو تىشتىن چىتابىيت دەمئى مىرۇق د ئىحراماندا بىت ئەنجام بىدەت :
20	کورتىبيا وان كارىن د عمرىدا دەنتە كرن :

تعرف على الإسلام

بأكثر من 100 لغة

موسوعة الأحاديث البصرية
HadeethEnc.com

ترجمات متقدمة للحادي
تبوية وشروحها بأكثر من
لغة (60)

بيان الإسلام
byenah.com

مواد متنقاة للتعریف
بالإسلام وتعلیمه بأكثر
من (120) لغة

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com

ترجمات متقدمة لمعانی
القرآن الكريم بأكثر من
لغة (75)

موسوعات وخدمات إسلامية باللغات
s.islamenc.com

للزيد
من المواقع الإسلامية
بلغات العالم

مكتبة إسلامية للحجاج
islamcontent.com

مواد إسلامية متقدمة
و شاملة بأكثر من (125)
لغة

ضيوف الرحمن
hajjumrhh.com

مواد متنقاة للحجاج
والمعتمرين والزوار
بلغات العالم